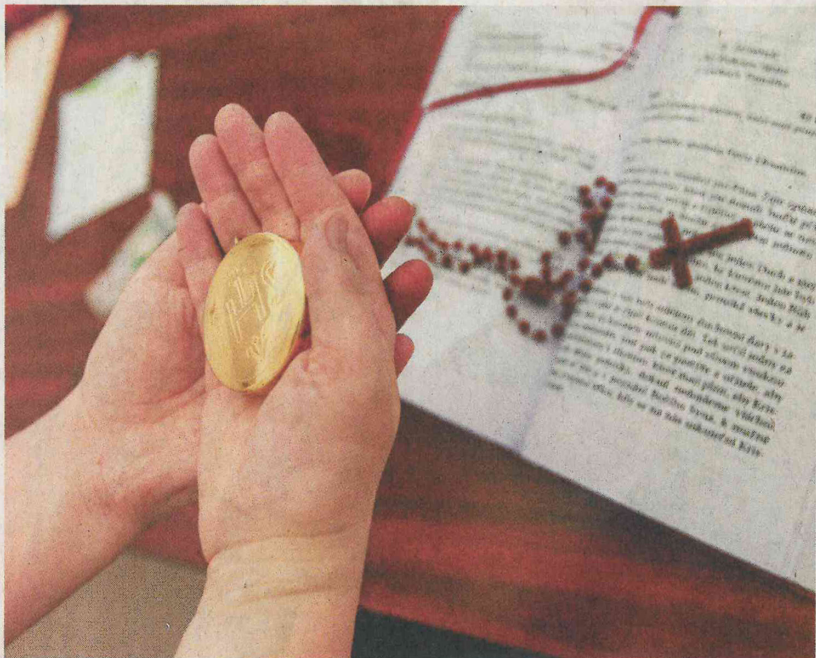

S tělem pomáhají léčit duši

Být nablízku nemocným – tomuto poslání se církev věnuje odjakživa. Za posledních dvanáct měsíců se ovšem právě na zdravotnictví zaměřila mimořádná pozornost a pandemie tuto službu křesťanům značně proměnila, ať už ji naplňují ve vlastních, či veřejných nemocnicích.

Téměř od samého počátku intenzivně prožívají pandemii koronaviru milosrdní bratři. Mimo jiné proto, že jejich kolegové z italské provincie řádu provozují několik nemocnic v Římě, na severu Itálie nebo ve španělských městech Barcelona, Madrid a Sevilla – tedy v místech, kde se právě před rokem pandemie v rámci Evropy projevovala nejsilnější a kapacity zdravotnických zařízení zde byly přeplněny. „Společně s mnoha dárci z České republiky jsme jim tehdy mohli pomoci. Dnes se oni ptají nás, zda nepotřebujeme pomoci my tady,“ říká provinční delegát řádu bratr Martin Macek OH.

Největší nápor ale podle něj v Česku dolehl na řád, který se péčí o nemocné věnuje už pět století, za říjnové „vlny“ pandemie. „Téměř celý náš konvent se vydal vypomáhat do br-

Doprovázení, modlitba, ale i svátosti do nemocnic patří.

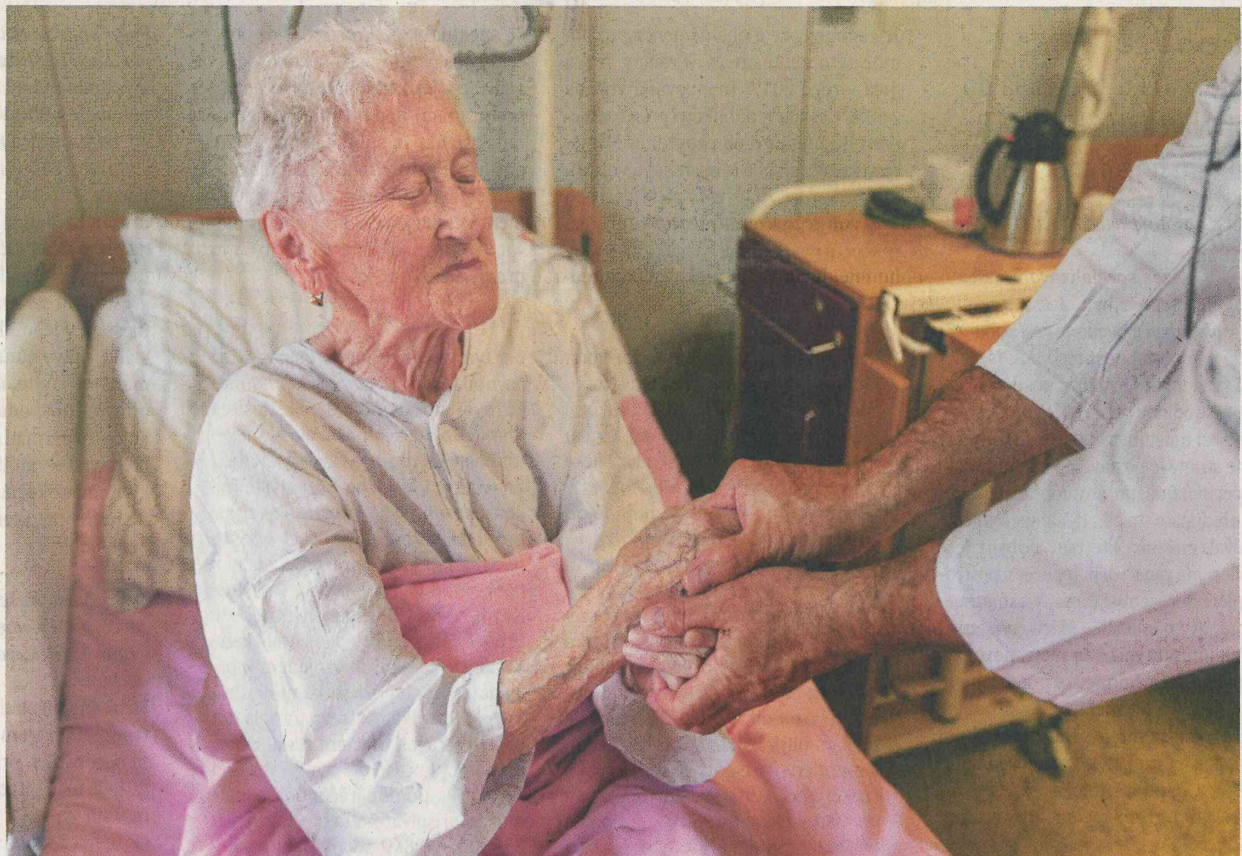
Snímek Filip Fojtík

něnského Hospice sv. Alžběty, kde měli akutní nedostatek personálu. Naopak jsme vděční, že naši nemocnici, kterou provozujeme ve Vizovicích a kde většina personálu zůstala na neschopence, vypomohli dobrovolníci i Zlínský kraj, který tam poslal studenty na výpomoc při ošetřování pacientů,“ popisuje bratr Martin a dodává: „Uplynulý rok ukazuje, že hos-

pitalita neboli pomoc druhému člověku nezná hranic a Bůh nám vždy pošle do cesty někoho, kdo je připraven pomoci.“

I zdvořilostní návštěva má smysl

Pandemie nicméně poznamenala ještě jinou podobu přítomnosti církve u lůžek nemocných

Služba církve u nemocných není jen servis pro věřící, ale může být důležitou součástí v celém procesu uzdravování téměř každého člověka.

Ilustrační snímek Filip Fojtík

– práci nemocničních kaplanů pečujících zejména o duchovní potřeby hospitalizovaných. V krizové situaci uplynulých měsíců se i oni museli přizpůsobit požadavkům – navléct ochranný oblek, věnovat se lidem trápeným dosud neznámou nemocí, vypomoci zdravotnickému personálu nebo třeba být spojkou mezi pacienty v uzavřených nemocnicích a jejich rodinami.

Už téměř celý rok na odděleních vyčleněných pro pacienty s nemocí covid-19 působí P. Řehoř J. Žáček OPraem. z Thomayerovy nemocnice v Praze. Charakter jeho práce se tu přitom liší od toho, jak pacientům sloužil předtím. „Když už jsem oblečen v ochranném obleku, na rozdíl od necovidových stanic navštívím každého pacienta. Většina intervencí proto zůstane na rovině letmého setkání: napoprvé se jen málokdo umí a chce rozhovořit o svých touhách či pocitech,“ vysvětluje kněz a doplňuje: „Na druhé straně i ta setkání, která nejdou do hloubky a zůstanou na rovině zdvořilostní, mají veliký význam – pro pacienty přinejmenším znamenají, že je někdo připraven jim naslouchat.“

Jeho kolegyně z Thomayerovy nemocnice Marie Doubravka Vokáčová ovšem upozorňuje, že ani v tomto prostředí nejsou vyloučeny příležitosti, jak v duchovním doprovázení jít víc do hloubky. „Takový intenzivní vztah jsem zažila s pacientem postiženým koronavirem, kterého jsem doprovázela skoro pět měsíců. Za tu dobu mezi námi vznikla velká důvěra a byla jsem v častém kontaktu i s jeho rodinou,“ ohlíží se a vzpomíná také na pacientovy poslední chvíle: „Bylo mu velikou úlevou, když jsme vše svěřovali do Božích rukou. Poslední dny jsem u něj seděla až do posledního dechu. On i jeho rodina byli vděční, že u něj můžu být, a mně dělalo radost, že mu můžu být nablízku a naplňovat své poslání.“

Nástavba ani servis

O dalších setkáních na koronavirovém oddělení vyprávějí níže manželé Kadlčíkovi ze Zlína. Texty na protější stránce pak ukazují, že lidská blízkost a naslouchání tomu, co nemocné trápí, jsou hlavním přínosem této služby církve a jednotlivých křesťanů i za běžných okolností. Shodují se na tom jak sami nemocniční kaplani, tak vedení a personál nemocnic i jejich pacienti – jako třeba olomoucký arcibiskup Jan Graubner, který před Vánoci strávil na covidovém oddělení tři týdny.

Všichni dohromady tak potvrzují, že služba církve u nemocných není jen jakousi nástavbou a „servisem“ pro věřící, nýbrž může být důležitou součástí v celém procesu uzdravování téměř každého. Léčebný proces se totiž – slovy ředitele Fakultní nemocnice Olomouc Romana Havlíka – nemůže omezovat jen na tělo a pomíjet duchovní rozměr bytí. „Byla by přece škoda nevyužít kompletní potenciál člověka. Často se snažíme přírodu přechytračit, ale měli bychom prokázat větší pokoru. A když si to uvědomíme, mohli bychom dokázat mnohem víc,“ uzavírá Havlík.

JIŘÍ GRÁČKA

Držím ho za ruku a v duchu se modlím

Jak vypadá den nemocničního kaplana mezi pacienty nakaženými koronavirem? Popisují ho manželé Vít a Michaela Kadlčíkovi, kteří tuto službu vykonávají v Krajské nemocnici Tomáše Bati ve Zlíně.

„Práce začíná už ráno, cestou z domu, kdy se společně modlíme růženec za pacienty, za zdravotníky i za sebe navzájem,“ říká Michaela Kadlčíková a dodává, že v nemocnici už na víc než krátké oddechnutí a střelnou modlitbu čas nebude: „Hned po příchodu nás čekají běžné rituály, jako třeba odnos vzorků z covidových oddělení do laboratoří, kde nás vítá milý úsměv v maličkém okénku a přání všeho

dobrého do nového dne. A pak už začínají čtyři hodiny ztlumeného zvuku, zmenšeného obzoru, mikroklimatu, sauny – práce v ochranném obleku je nová zkušenost. Všichni vypadají podobně a ani nerozeznáte, odkud přichází hlas.“

Setkání s pacienty

Součástí práce je také výpomoc zdravotníkům v běžné činnosti: doprovodit pacienta na vyšetření, přinést nebo odnést, co je třeba, uklízet materiál i čisté prádlo, kterého je v oběhu obrovské množství. Tím hlavním pro nemocniční kaplany i na covidovém oddělení ovšem zůstávají setkání s pacienty. „Zaklepeme na dveře pokoje. Vítají nás tu smutné oči, obličej zkropený potem, rozpalený horečkou, přerývané dýchání. Pozdravíme a přinášíme tichou účast v jejich strastech, přání síl a brzkého návratu zdraví,“ popisuje Vít Kadlčík a připojuje: „Každé sousto, každý doušek tu pro člověka znamená veliké úsilí. Až polovina pacientů je

tu v těžkém stavu, jsou zcela závislí na péči druhých, mnohdy jsou neklidní a zmatení.“

Občas od pacientů přichází prosba o zprostředkování návštěvy kněze. „Ti jsou tady ve Zlíně skvělí: okamžitě reagují na telefonát, nasedají do auta a vyrazí do nemocnice, třeba i několikrát za den. V telefonu vždy slyším jen ‚ano, samozřejmě, už vyjždím‘, i když je to třeba třikrát za sebou,“ oceňuje Vít Kadlčík a doplňuje: „Nestává se to každý den, ale některé dny mají opravdu náročný.“

I při veškerých omezeních se oba manželé snaží vnímat životní příběh a jedinečnost každého hospitalizovaného a vzpomínají na některá setkání. „Sedím u lůžka pacienta, je v obrovské úzkosti. Zemřela mu manželka a on se ptá: ‚Umírám?‘ Oči má rozšířené hrůzou, neklid projíždí celým tělem, namáhavě dýchá. Jsem s ním, držím ho za ruku a v duchu se modlím korunku k Božimu milosrdenství. Můžu s ním být, jak dlouho je třeba. Přichází sestra a pacientovi říká: ‚Ná-

dech, výdech, a já to opakuji po ní, dokud se rytmus jeho dechu nezvolní,“ ilustruje Michaela Kadlčíková.

Ale přicházejí i těžší okamžiky – utrpení manželů, kteří jsou oba hospitalizováni, ale nemohou být spolu, a pak nutnost sdělit jednomu z nich, že ten druhý umírá. Nebo vůbec ty nejtěžší chvíle. „Přicházím a ptám se: ‚Kde je pan Novák?‘ a slyším smutnou odpověď: ‚Už tu není...‘ Divím se: ‚Jak je to možné? Ještě dopoledne jsme se normálně bavili, seděl na lůžku a usmíval se...‘ – ‚Ano, ale večer to bylo strašné, pak i v noci. Lékař dlouho zasahoval, ale bylo to marné,“ vzpomíná na jeden z případů kaplanka.

O to větší radost pak přináší jiná loučení – to když se uzdravení propouštějí do domácí péče. Nebo zcela náhodná setkání, jak ho líčí Michaela Kadlčíková: „Sedím v čekárně plicního oddělení. Přichází pán – ano, poznávám ho, bývalý pacient 17. oddělení. Oba máme ze shledání radost. Bože, děkuji ti za ně.“ (gra)